ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 66 ՏԱՍՆՕՐՅԱՑ ՏԱՐԻ Չորեքշաբթի 23 Ապրիլի 1897 Չորեքշաբթի 23 Ապրիլի ՏԱՍՆՕՐՅԱՑ ՏԱՐԻ № 66

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամսով՝ 6 րուբլի, երեք ամսով՝ 3 ր. 50 կ. ամսով՝ 1 ր., հատով 5 կ. Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“ или Tiflis Rédaction „Nor-Dar“.

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի մեծ օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Բայտարարութիւնների ընդունւում են տեսնելով։ Բայտարարութիւնների բաժին 3 կ., բոկլամների համարկրկնապատիկ

ВБ 13 9-1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՆԸ ծանուցանում է իր գիտութիւն ընդհանրութեան, որ Թիֆլիսի նահանգի քաղաքային գործերի վերաբերեալ առհասի ապրիլի 8-ին նեղկայ ֆեւտականիս սրած որոշման համաձայն, գանձագումները կարող են ամեն օր առանց բացառութեան վարչութեան պրատնեակում Թիֆլիսի բաղաքային խորհրդի անդամների վերջնական ընտրողական ցուցակները առաջիկայ 1897—1901 թուականների քառամեակի համար։

(752) 3—3

Անանկ պարտաւոր Իւան Բոնադանատուրովիչ Տեղեաֆուտի գործերի համար հիմնուած

Ա Ճ Ա Ր Դ Ե Ի

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտարարում է, որ սոյն ապրիլի 27-ին, կիրակի օրը, ցերեկուայ ժամը 12-ին աճրդի վարչութեան մէջ, (Նիկոլաեւսկայա փողոց, № 81 տուն) նորից աճուրդ է նշանակուած դատարկ վեց հողաբաժնի համար, որոնք գտնւում են Մարտիանովսկայա փողոցում, Ուճախան փողոցի ձիաքարշ-երկաթուղու գծի վրայ, երկաթուղու գծի վրայ, երկաթուղու կայարանի մօտ, ուր առաջ Տեղեաֆուտի փայտի պահեստն էր։ Իւրաքանչիւր հողաբաժնի տարածութիւնն է 256-ից մինչև 318 քառ. սաժէն։ Պայմանները կարելի է իմանալ աճրդի վարչութեան մէջ ամեն օր ժամը 5-ից մինչև 6-ը երեկոյեան։ Աճրդից առաջ իւրաքանչիւր հողաբաժնի համար պարտադիր կերպով պիտի դրուեայ 500 ր. առանց որի աճրդին մասնակցել թոյլ չի տրուիլ։

(754) 2—1.

ԲԱՆԱՍՏԻՐԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԹՂԹՈՑՆԵՐ

ՔՈՄԵՆԻՈՍ [1])

XI.

Հռոմանթիզմի ուրիշ յատկութիւններ։ Միջնադարի յարութիւնը։ Կաթոլիկութիւնն։ Միջնադարեան հաւատալիքներ ու հրաշալիքներ։ Քրիստոնէական գիցաբանութիւն միացած անտիքաղաքական սկզբների հետ։ Նոր գիցաբանութիւն։ Հռոմանթիկ բառի ծագումը։

Բանաստեղծները աչքերը անցեալին էին դարձնում։ Ամենից մօտիկ անցեալը միջնադարն էր ուստի և ռոմանթիկները ամենից առաջ միջնադարով են գրաւում և աշխատում են յարուցանել այդ միջնադարը, որի գոյութիւնը կարծես ուրանում էին կլասիկները։ Սկզբում է միջնադարի ուսումնասիրութիւնը բանաստեղծութեան մէջ և այդ ուսումնասիրութեան ժամանակ, ինչպէս պ. Պելիսիէն գրում է իր «գրական շարժում» գրքի մէջ, բանաստեղծները «երբեմն սիրահարուեցան հագած ու զգեստած ասպետութեանը իւր սիրոյն մանկլաւիկներով, իւր տուրդուրներով, իր մենեստրէլներով (ménestrel), իր բարի մենակեացներով ու պղտկների գեղեցիկ սիրուհիներով, իւր սիրահար և զգացկոտ ոռմանսներով. երբեմն էլ մի ֆանտաստիկական ու գժոխային միջնադարի սիրահարուեցան իր զարհուրանքներով լի լեգենդա-

[1]) Տես «Նոր-Դար» № 63

ՐՈՒՍԱՍՏԱՆԻՆ

Առաջնորդող.— Յոյն-Թրքական պատերազմը։

Բրոնիկոն—Լաւերս։

Ս. Էջմիածնում։

Խայտառակ դէպքեր։

Նամակներ Մոսկուայից—1, բհմական գործիչների համառուսական առաջին ժողովը։

Թղթակցութիւններ.— Գահիրէ։ Գանձակ։

Բազաքական.— Յոյն-Թրքական պատերազմը։

«Նոր-Դար»ի պատասխանները։

Բանաստեղծական.— Գրական Գպրոցներ, Ռոմանթիզմ։

Տեղեկատու։

Յայտարարութիւններ։

Թիֆլիս, 22 ապրիլի 1897 թ.։

ՅՈՅՆ-ԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Վերջին օրս պատերազմի դաշտից նոր հեռագրեր չեն ստացուել, բայց արդէն յայտնի տեղեկութիւններից պարզ է, որ քաջութեամբ և անձնազոհութեամբ կռուող յոյները գործը առնուլ են ուսել։

Ճանապէզ ձեռքիցում հրատարակուած հետագրական այն լուրը, թէ Ամէնքում ժողովուրդը զրկուած է կառավարութեան դէմ և լիէ թագաւորական պալատի պահապան զինուորների թիւը աւելացրած է, որպէսզի պահէ թագաւորին ժանրութիւնից։

Եթէ յունական զօրքերը յաջողութիւն ունեցած լինէին, Ամէնքի բնակիչները արդէն կրլինէին և ոչ մէ կրատանջային կառավարութեան դէմ։

Յոյները չկամեցան լսել Եւրոպայի խորհրդին, եւրոպական տէրութիւնները միանալով աշխատեցին, որ յոյն-թրքական վէճը խաղաղութեամբ վերջացնեն, որպէս զի պատերազմ չլինի։ Այդ աշխատութիւնը իզուր անցաւ, յոյն-թրքական պատերազմը սկսուեց։

Պատերազմի առաջն առնելու համար միացած տէրութիւնները նայում են այժմ յոյն-թրքական պատերազմին և չեն միջամտում։

Անտարակոյս մեծ տէրութիւնները միացել էին, որ արեւելքում status quo-ն պահպանուի և չթոյլ տան մի որևէ փոքր պետութեան կամ ժողովրդի կռուելու, առանց իրենց համաձայնութեան, Թիւրքիայի դէմ, երկիւղ կրելով, որ այդպիսով ընդհանուր խաղաղութիւնը կրխանգարուի և արեւելեան խնդիրն ամբողջապէս հրապարակի վրայ կըգրուի։

Բայց, ինչպէս տեսնում ենք, յոյն-թրքական պատերազմով ընդհանուր

նկատենք, որ այս վերածնութիւնը կատարւում է իբրև հակազդեցութիւն անցեալ դարու ատուածատան ուսման (déisme), որ իշխող է դառնում ֆրանսիական մեծ յեղափոխութեամբ, իսկ գրականութեան մէջ կաթոլիկութիւնն ու անտիապաշտ միջնադարն երևան է գալիս իբրև հակազդեցութիւն կլասիկական հնութեանն ու իր գիցաբանութեանը, որ իշխում էր անցեալ դարու բանաստեղծութեան մէջ։ Ֆրանսիայում Շատոբրիանն է այդ հակազդեցութեանը մեծ զարկ տալիս, իսկ Դեր մանիայում ռոմանթիկները։ Ֆր. Շլեգել ու Նովալիս ատում են.

«Մենք պէտք է մի նոր դիցաբանութիւն գտնենք, որ կարող լինի մեզ համար նոյնը լինել, ինչ որ հին դիցաբանութիւնը յոյների ու հռոմայեցիների համար էր, այսինքն մի դիցաբանութիւն, որին հաւատայ հեղինակը, որ հեղինակի համար իբրև մի միքենայ չէ ասացի, ինչ որ եղել էին կլասիկների համար հին դիցաբանութեան ատուածները, քանի որ կլասիկն այդ ատուածներին չէր հաւատում, թէպէտև նրանց դնում էր իր գրուածքների մէջ։ Նոյնը ցանկանում է անել և Շատոբրիանը Ֆրանսիայում։

Դրա հետևանքն այն է լինում, որ հին դիցաբանութեան ատուածներին սկսում են փոխանակել քրիստոնէական Աստուածը, միջնադարեան կաթոլիկական սրբերը, հաւատալիքները, հրաշալի ատուածները, այլ և հէնց քաջքերը, հրէշներն ու վիշապները,—

խաղաղութիւնը չի յանգստանում. Մակեդոնիան և Բալկան միւս փոքրիկ երկիրները նախապատրաստ են և դրա համար ռուսական կառավարութիւնից էլ զոհունակութեան իմուղիմ են սասցել։

Այժմ կարելի է ասել, որ ընդհանուր խաղաղութիւնը ապահոված է, գոնէ մօտիկ ապագայի վերաբերութեամբ այդ հաստատ է։ Ինչ էլ որ կամենան անել Բալկան փոքրիկ տէրութիւնները, ինչքան էլ որ Անգլիան կամենայ խանգել և աշխատել եւրոպական ցամաքի տէրութիւնները միմեանց հետ կռուեցնել, արեւելքի վերաբերութեամբ ռուս-աւստրիական համաձայնութիւնը չի թոյլ տալ, որ խաղաղութիւնը խանգարուի կամ խանդարողը իրենց պատժին կարողանայ հանեն։

Իրերի այդ դրութիւնը պէտք է հաշուի առնել և դրա համար է, որ ֆրանսիական կիսապաշտօնական «Temps» թերթն անգամ նեզացած է ֆրանսիական արտարին գործերի մինիստրի գանգատ և անգոյն գործունէութիւնից, որ միշտ յետ է մնում։

«Temps»-ը կամենում է, որ մերջ արուի յոյն-թրքական պատերազմին, որ իզուր այնքան արիւն է թափում, և ոչ մի կողմը օգուտ չպիտի ունենայ։

Միլուկի և Մատիի մօտ յայտնուածների համար հասկ է ժամը միակ յաղթութիւնը տանելու,

որոնց մի մասը գտնում ենք և մեր կեղծ կլասիկական մեծ գրուածքի, Բագրատունու Հայկ գիւցազնի մէջ, զի Բագրատունին ինչքան էլ կլասիկական ժամանակից է ներշնչուել, այնքան ևս չի կարողացել իր ժամանակի ռոմանտիզմից ազատուել։

Բայց ինչ է լինում դրա հետևանքը։ Մեծ բանաստեղծութիւնը դադարով ազատուում է կեղծութիւնից։ Ամենևին ոչ թէ պատմական միջնադարի յարութիւնը պատմական բանաստեղծութեան մէջ, ինչպէս տեսանք, անկատար էր օրքան ևս աւելի անկատար է հրաշալի եւ առասպելահաւան միջնադարի յարութիւնը, քանի որ իրենք բանաստեղծները այդ կաթոլիկական առասպելներին, հրաշապատումներին ու սրտոտիպաշտութիւններին նոյնպէս չէին հաւատում, ինչպէս հնութեան առասածներին։ Գործութիւնը նոյն է մնում. երկու դէպքում ևս տեղական գոյնը, իրականութիւնը ճշտիւ վերատեղծել անհնար է։

Իսկ ռոմանտիկների բոլոր ձգտումն այն էր, որ տեղական գոյնը պահեն։

Այստեղ կարող ենք այժմ ընդհրդողի համար ռոմանտիկ բառի ծագումը բացատրել, որ և այժմ աւելի հասկանալի կլինի։ Ռոմանտիկ, ռոմանտիզմ բառը ծագում է ռուման, ռոմանական բառից. իսկ ռոմանական կամ հռոմէական կոչում են լատինական լեզուներն ու ազգերը. Ֆրանսիացիք սպանիացիք, իտալացիք, որոնց երկրները մի ժամանակ հռոմայեցոց իշխանութեան տակ էին գտնում և որոնց լեզուն ծնունդ է հռոմէական ժողովրդական լեզուի,—տեղական լեզուների խառնուրդով։ Քանի որ միջնադարեան քաղաքակրթութեան գլխաւոր ներկայացուցիչներն այս ռոմանական ազգերն են եղել, և քանի որ կլասիկական դպրոցին յաջորդող նոր դպրոցը հիմնւում է սկզբում գլխաւորապէս այդ ռոմանական միջնադարի վրայ, ուսումնասիրելով ռոմանական գրականութիւնը, հին ռոմաներն ու ռոմաններդը, այսինքն ռոմանական ազգերի վէպերը և երգերը, և ռոմանական ազգերի կեանքը,—դրա համար և այդ նոր դպրոցը կոչւում է. ռոմանտիզմ, կամ ռոմանտիկական, որ միևնոյն է թէ ռոմանական (կամ ռոմանիզմ) Դպրոցի այս անունն այժմ շատ քիչ է համապատասխանում իր ընդարձակ նշանակութեանը։ Այդ բառն սկզբում Գերմանիայում է գործածուել, միջնադարեանի իմաստով, և ապա անցել է Ֆրանսիա և ուրիշ երկրներ։

XII.

Ազգային անցեալի ուսումնասիրութիւն։ Ազգայնութիւն և հայրենասիրութիւն։ Ժողովրդական իրրև բանաստեղծութեան նիւթ։ Ֆանտաստիկական սէր։ Հերքիք կամ առասպել իրրև օրինաւոր գրական տեսակ։ Պ. Ադայեանի հերքիքները։ Ժողովրդական լեզու և բարբառներ։ Ովհաննէս Վէրք Հայաստանցի և նրա հանապարհով գնացողներ։

Միջնադարին դառնալով, ռոմանտիկները սաւռ, օտար հնութիւնից բնականաբար իրենց ազգային հին պա-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ա. ՊԱՐՈՆ ՀԱՅԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. Պարոն Հայկ, ինչպե՞ս է ձեր կարծիքով հայկական հարցի լուծումը։

Հ. Ես կարծում եմ, որ հայկական հարցը լուծվելու է հայերի ձեռքով։

Ա. Ինչպե՞ս։

Հ. Հայերը պետք է ամենքը միանան, կազմակերպվեն, ստեղծեն մի ընդհանուր կուսակցություն, որ ունենա իր ծրագիրը, իր կանոնադրությունը, իր կենտրոնական կոմիտեն, իր տեղական կոմիտեները, իր անդամները, իր գրականությունը, իր պարբերական մամուլը, իր ֆինանսները, իր զենքերը, իր ամեն ինչը։ Եվ այդ կուսակցությունը պետք է ունենա մի միակ նպատակ, որին հասնելու համար նա պետք է գործի միասնաբար, համերաշխորեն, ամենայն եռանդով, ամենայն զոհողությամբ։ Այդ նպատակը պետք է լինի հայկական հարցի լուծումը։

Ա. Ինչպե՞ս պետք է լուծվի հայկական հարցը։

Հ. Ես կարծում եմ, որ հայկական հարցը պետք է լուծվի հետևյալ կերպով։ Հայերը պետք է ստիպեն Եվրոպային, որ Եվրոպան ստիպի Թուրքիային, որ Թուրքիան տա հայերին ինքնավարություն։

Ա. Ինչպե՞ս պետք է հասկանալ ինքնավարությունը։

Հ. Ինքնավարությունը նշանակում է, որ հայերը ունենան իրենց ազգային կառավարությունը, իրենց ազգային ներկայացուցչությունը, իրենց ազգային դրոշը, իրենց ազգային զորքը, իրենց ազգային ամեն ինչը։

Ա. Ինչպե՞ս պետք է ստիպեն Եվրոպային, որ Եվրոպան ստիպի Թուրքիային, որ Թուրքիան տա հայերին ինքնավարություն։

Հ. Ես կարծում եմ, որ հայերը պետք է ստիպեն Եվրոպային, որ Եվրոպան ստիպի Թուրքիային, որ Թուրքիան տա հայերին ինքնավարություն, հետևյալ կերպով։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԱՎՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՂԱՐՎԱԾ ԴԱՐԱՎՈՒՄԸ

I.

ՅԱՎԱՍՏԱՆՈՒՄ ԺԱՂՈՎՈՒՐԴ

Հատ. 12 ասիճի

Ա. Ս. Լուսավորչեան

Ես ուզում եմ, որ ընթերցողները ինձ հետ միասին ուշադրութիւն դարձնեն մի շատ կարեւոր հանգամանքի վրայ, որ ներկայ ժամանակներում ամենից աւելի ուշադրութեան է արժանի, եւ որ ամենից աւելի ազդում է մեր ժողովրդի ներկայ դրութեան վրայ։ Ես ուզում եմ խօսել մեր ժողովրդի աղքատացման մասին։ Ես ուզում եմ ցոյց տալ, թէ ինչ պատճառներից է առաջ եկել մեր ժողովրդի աղքատութիւնը, եւ ինչ միջոցներ պէտք է ձեռք առնել, որ նա հարստանայ։

Ամենից առաջ պէտք է ասել, որ մեր ժողովրդի աղքատութիւնը ոչ թէ նորից է առաջ եկել, այլ նա հին ժամանակներից է մնացել մեզ։ Մեր ժողովրդի աղքատութիւնը ժառանգութիւն է մեզ համար, որ մեր նախնիքներից մեզ է հասել։ Մեր նախնիքները աղքատ էին, եւ մենք էլ աղքատ ենք։ Մեր նախնիքները ստրկութեան մէջ էին, եւ մենք էլ ստրկութեան մէջ ենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի իրաւունք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի իրաւունք չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ազատութիւն չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ազատութիւն չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի լոյս չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի լոյս չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ուրախութիւն չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ուրախութիւն չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի յոյս չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի յոյս չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի կեանք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի կեանք չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի մահ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի մահ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի յարութիւն չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի յարութիւն չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի երկինք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի երկինք չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի երկիր չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի երկիր չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի աստուած չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի աստուած չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի հոգի չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի հոգի չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի մարմին չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի մարմին չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ոսկոր չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ոսկոր չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ատամ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ատամ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի մազ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի մազ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի մատ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի մատ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ոտ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ոտ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ձեռք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ձեռք չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի աչք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի աչք չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ականջ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ականջ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի քիթ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի քիթ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի բերան չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի բերան չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի լեզու չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի լեզու չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի խօսք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի խօսք չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի երգ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի երգ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի պար չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի պար չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի խաղ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի խաղ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի զուարճութիւն չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի զուարճութիւն չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ուրախութիւն չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ուրախութիւն չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի տխրութիւն չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի տխրութիւն չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի ցաւ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի ցաւ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի վիշտ չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի վիշտ չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի տանջանք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի տանջանք չունենք։ Մեր նախնիքները ոչ մի չարչարանք չունէին, եւ մենք էլ ոչ մի չարչար

կրկագմի, բայց քարվանատաքին «բաշ ուսատա» է ասում ու յեանից մպատով ճանապար գնում։

Լրատու

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՑՈՑՆ-ԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

—

«Daily Telegraph»ի Թղթակիցը վառ գոյներով նկարագրում է Լաբիսայի վերջին օրերի պատկերը։ Ամեն օր, ասում է նա,—սովորական և պատերազմական սայլեր են գալիս վիրաւորներով լիքը, որոնք ծածկուած են փոշով և արիւնով. անհարթ ճանապարհին կառքերը վեր ու վար են թռչում և ջարդում վիրաւորներին, բայց վերջիններս առոյիկան քաջութեամբ տանում են այդ տանջանքները։ Շատ հիւանդներ և թեթև վէրք ստացողները գալիս են ոտով, որովհետև սայլերը պակասում են։ Խոստ ծանր և տխուր ապատրութիւն է թողնում նոյնպէս և այն հանգամանքը, որ առաւօտ խմբերով փախստականներ են գալիս Լաբիսա պատերազմի դաշտից։ Հենց որ անկութիւն ստացուեցաւ, թէ Թուրքերն առաջ են շարժւում տեղահանկից գիւղերի բնակիչներին ահ ու սարսափ տիրեց. ծեր և երիտասարդ, այր և կին, շտապով առնելով իրենց անային իրերէններից ինչ որ կարելի էր հետները վերցնել, դիմեցին դէպի Լաբիսա ճանապարհներին կարելի էր հանդիպել ամբողջ գիւղեր, որոնք խումբ խումբ քարշ էին տալիս քաղաք։ Ամենքն բեռնաւորուած էին իրենց տնային իրերէններով։ Շատերի ձեռքին երեխաներ կային. հիւանդներին տանում էին պատգարակներով, իսկ ծերերին նստեցրել էին ջորիների վրայ։ Դժուարութեամբ են առաջ գնում այդ խմբերը, ամենքի երեսին սարսափն ու յուսահատութիւնը գրել են իրենց կնիքը, ամեն կողմից երեխաների լացի ձայներ են լսուում։

«Daily Telegraph»-ը առաջնորդող յօդուածի մէջ Ճունաստանին խորհուրդ է տալիս խոստովանել իւր պարտութիւնը և խնդրել Եւրոպային, որ սա միջամտի։ Ճունաստանը խիստ չտապեց մերժել այդ միջամտութիւնը, բայց այժմ նա, երեւի, ինքն էլ կընտրտովանի, որ առանց եւրոպական օգնութեան դժուար է ուր համար պատերազմը շարունակել։ Գերմանիայից և ռուսիայից Ճունաստանը մի առանձին համակրութիւն ստասել չի կարող, բայց Աւստրիա-Ունգարիան չափազանց չահագրգռուած է բալկանեան պետութիւնների ապագայի վերաբերմամբ, ուստի չի կարող թոյլ տալ, որ Բալկանեան թերակղզում հաւասարակշռութիւնը մի մակի չափ անգամ խախտուի։ Ուրիշ լրագիրներ, դրանց թւում և «Times»-ը նոյնպէս խորհուրդ են տալիս Ճունաստանին, որ նա դիմի պետութիւնների միջամտութեանը, ասելացնելով, որ Ճունաստանն արդէն բաւական ցոյց տուել իւր քաջութիւնը։

—«Figaro»-ն ասում է թէ ինչպէս երեւի է հաւաստի աղբիւրներից ստացուած տեղեկութիւններից, յունաց կառավարութիւնը ոչ մի պայմանով չի դիմել մեծ պետութիւնների միջամտութեանը և ասելի լաւ կհամարի ուղղակի Դրան հետ համաձայնութիւն կայացնել։

Հոմի «Tribuna» լրագիրը հաղորդում է, թէ յունաց դեսպանատունը տեղեկութիւն է ստացել, որ Ճունաստանը մինչև անգամ Լաբիսան կորցնելուց յետոյ էլ չի խնդրել Եւրոպայի միջամտութիւն։

—«Nordd. Allgem. Zeit.»-ը պատերազմը կատարելապէս անաչառ է համարում յոյների համար և յոյներին—յաղթուած. ոչ թէ նրա համար, որ յունական զօրքերը քաջ չեն, այլ նրա համար, որ յոյները այլ ևս պահեստի զօրք չունին, մինչդեռ Թուրքերն ունին դեռ ևս ձեռք չտուած երկու զօրաբաժին։

—«Վիեննայի Թերթերի տալով Ագրիանուպոլսից 3,000 զօրք յունական սահմանն ուղարկելու մասին եղած կարգադրութիւնը փոխուած է Բուլղարիայի բռնած սպառնական դիրքի պատճառով։

—Դուռը պահանջել է բուլղարական կառավարութիւնից, որ Բուլղարիայից հեռացուեն յունաց բոլոր հիւպատոսները։ Բուլղարական մինիստր-նախագահն այդ պահանջին իւսւսափոզական պատասխան է տուել։

—«Times» լրագրի Աթէնքի թղթակիցը հաղորդում է, որ Մատայի մօտ գտնուող կրած պարտութեան լուրը Աթէնքում ստացուած էր նոյն օրը, երեկոյեան ժամը 9-ին, և խիստ յուսահատական տպաւորութիւն էր թողել։ Փոդոցները լցուել էին ժողովրդով և ամեն տեղ խումբ-խումբ կանգնած մարդիկ մտահոգ կերպով քննում էին զրուցները։ Միխէլարական միայն էպիրոսից ստացուած տեղեկութիւններն էին։

—«Times» լրագրի Աթէնքի թղթակիցը հաղորդում է, թէ յունաց կառավարութիւնը վճռել է ասելացնել գրնդապետ Մանոսի զօրքերի թիւը Էպիրոսում, որովհետև այդտեղի պատերազմի վրայ մեծ յոյս ունին։

—Ընդհանուր կուսակցութեան պարագլուխները Աթէնքում մի կոչ են հրատարակել, որի մէջ խնդրում են ժողովրդին, որ հանգիստ մնայ և կարգը խանգարողին Թուրքերի դաշնակից են անուանում։

—Աթէնքում Թագաւորի պարտի պահապանների թիւն ասելացրած է։

Էդհեմ փաշան ասել է. «Ալլահը միայն գիտէ յոյների ծրագիրը. նրանց յետ նահանջելը խորհրդաւոր է»։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

ՀՈՒԶԻ. Լ.-ին, Փոթիից փող չէ ստացուած։ Գ.Թ.-ի հասցէն երկու անգամ է ասլած սխալմամբ, այդ պատճառով մի համար ասելորդ է ուղարկուել այդտեղ, զարմանալի է թէ ինչու այդտեղի պոստը ասելորդ համարը յետ չէ ուղարկում։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝

ՍՏԱՆԴԱՐ ՍՏԱՆԴԱՐՆԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԾՆՆԴԱԲՈՒԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՎ

(Մալոլակ, Մագովայա փողոց, № 64, սեպհական տուն)

Հեռախօս № 330

Եղբեկ հիւանդների ընդհանուր ընդունելութիւնը երկուշաբթի, տրեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, ժամը 2—4 ցերեկը. վճարը հիւանդների կարողութեան համեմատ. մասնաւոր ընդունելութիւնը ամենայն օր, ժամը 9—10 առաւօտեան վճարը 2 ր.։ Դիշերօթիկ հիւանդների յսի և ծննդարեր կանայք ընդունուում են գիշերուայ և օրուայ ամեն ժամանակ, բայց այդ մասին առաջուց տեղեկութիւն պիտի տուել. վճարը որոշուում է ըստ դասակարգերի։ Շունեորները ձրի են։ Ֆիննկոլոգիայի բաժանմունքը մանուածները վճարում են 1 ր. 50 կ. մինչև 5 ր. մի օրուգիշերուայ համար, Ննդաբերական բաժանմունքը մանուները—1 ր. մինչև 5 ր. մի օրուգիշերուայ համար։ Ծնկոտնքից ազատելը 10 ր. մինչև 30 ր. Անդամատութիւնները համաձայնութեամբ։ Եր թեկուզ բոլոր հիւանդները դեղեր և նիւթեր ստանում են ընդունելութեան ժամանակ ձրի։ Շունեորների համար 1-ական մահճակալ է դրուած իւրաքանչիւր բաժանմունքում, որ տեղաւորուում են նրանք տեսչի և սրա պ. պ. ընկերների առաջարկութեամբ ձրի։

Հիւանդանոցի ատր և տեսուչ

100—13 Մ. ՄԿՐՏՉՅԱՆ։

Ընդհատուելիք երկաթգիծ

Մարզատար գնացքը Բաղուից Թիֆլիս դուրս է գալիս ցերեկուայ 2 ժ. 30 ր. Թիֆլիս հասնում է առաւօտեան 8. 20։

Մարզատար գնացքը Թիֆլիսից Բաքում դուրս է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 30 ր. և Բաքում հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 45 ր.

Մարզատար գնացքը Բաղուից Թիֆլիս դուրս է գալիս դիշերուայ ժ. 11-ին 5 ր. և Թիֆլիս հասնում է ցերեկուայ ժ. 5-ին 50 ր։

Մարզատար գնացքը Թիֆլիսից Բաքում դուրս է գնում երեկոյեան ժ. 6-ին 50 ր. և Բաքում հասնում է առաւօտեան ժ. 8-ին 15 ր։

Մարզատար գնացքը Բաքումից Թիֆլիս դուրս է գնում գիշերուայ ժ. 11-ին 20 ր. Թիֆլիս է հասնում ցերեկուայ ժ. 12-ին 5 ր։

Մարզատար գնացքը Թիֆլիսից Բաղու դուրս է գալիս երեկոյան 10ժ. 50ր, աքու հասնում է ցերեկուայ 4ժ. 40։

Մարզատար գնացքը Բաքումից Թիֆլիս դուրս է գալիս առաւօտեան ժ. 9-ին 10 ր. և Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան ր. 9-ին 55 ր։

Մարզատար գնացքը Թիֆլիսից Բաղու գուրս է գնում ցերեկուայ ժ. 1-ին 10 ր. և հասնում է Բաղու առաւօտեան 7 ժ. 30 ր։

ՊՈՍՏԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԿՈՒԹԻՒՆԸ

(Տապտնվիր սկսան Ճանա գարնո)

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղեւորւում է առաւօտեան 8 ժամին, գիշերում է Մլխի կայարանում։ Վլադիկաւկաց է հասնում հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան։

Վից հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղեւորւում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու տեղ է հասնում Վլադիկաւկաց հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան։

Վլադիկաւկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղեւորւում է առաւօտեան ժամը 8-ին, գիշերում է Մլխի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան։

Վից հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղեւորւում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու հասնում է Թիֆլիս հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

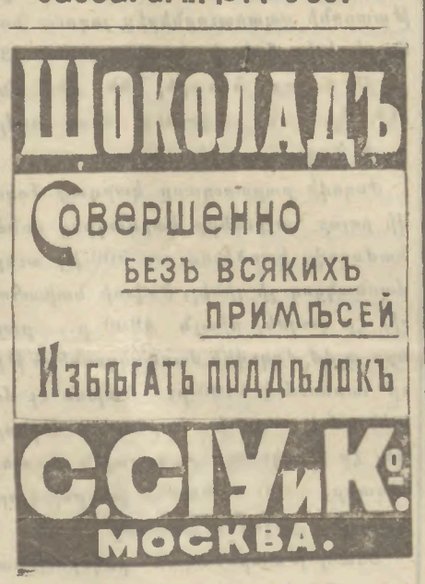

(М.) 52—21

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

խորհուրդը յայտնում է ի գիտութիւն ընկերութեան անդամների, որ ապրիլի 27-ին կիւրակի, երեկոյեան ժամը 7-ին, Թիֆլիսի քաղաքային տան գահլիճում նշանակուած է արտակարգ ընդհանուր ժողով, որի պարապմունքի առարկաները լինելու են

1) Ընտրութիւն խորհրդի մի անդամի և երկու փոխանդամի.

2) Ընտրութիւն խորհրդի մի անդամի և երկու փոխանդամի.

3) Քննութեան ընկերութեան 16 անդամների յայտարարութեան, որով խնդրում են բնկանել մարտի 2-ի և 16-ին կայացած ընդհանուր ժողովների որոշումները, իրրև ապօրէն և խորհրդի գեկուցումը ու կարծիքը նրա մասին։

Ընկերութեան անդամները հրաւիրում են վերոյիշեալ իրենց անդամակցութիւնը, դիմելով խորհրդի գրասենեակը, Սերգիեւսկայա փողոց տ. № 16 (756) 3—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

որոշով յայտարարում է ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ 1897 թուի մայիսի 18-ին կրկատարուելն Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի իրաւասութեան բնակութիւնները 1897—1901 քառամեակի համար։ Ժողովի տեղի և ժամի մասին քաղաքագլխի պաշտօնակատարը կը յայտարարի առանձին։ Ապրիլի 18-ից մինչև մայիսի 2-ը քաղաքային վարչութեան մէջ նիստի օրերին և ժամերին ընտրողներից ընդունուում են իրաւասութեան համար իրենց առաջարկած թեկնածուների ցուցակներ։ Ընդ սմին ընտրողներին ամամակներ են արուում մայիսի 18-ի ընտրողական ժողովը մանելու և թեկնածուներին իրաւասու քաւէարկելու համար ընդհանրով։ Միևնոյն ժամանակի ընթացքում քաղաքագլխի պաշտօնակատարի անունով յայտարարութիւններ են ընդունուում այն անձերից, որոնք կրկամենային իրենց առաջարկել իրաւասու։ Ընտրողներից ցանկացողները կարող են քաղաքային վարչութեան դիւանատնից առանալ 1892 թ. քաղաքային կանոնադրութեան 24—33 յօդուածների արտագրութիւնը, ընտրութեանց կատարման կանոններն ու հրահանգը և բնակիներ իրենց առաջարկած անձերի անունները գրելու համար։ Ընտրողներից իւրաքանչիւրի կողմից առաջարկուած թեկնածուների թիւը 96-ից աւելի չպիտի լինի։ Երբ յայտնուի, որ ոչիցէ յիշեալ թուից աւելի թեկնածուներ է առաջարկել, հաշուելիս առաջարկուած կրճանաչուելն միմիայն առաջին 96 թեկնածուները։ Թեկնածուների ցուցակների ընդունելութիւնը դադարում է օրուայ ժամը 3-ին, որից յետոյ կնքուած արկղիկը բացում է քաղաքային վարչութեան ներկայութեամբ և վերջնոս սկսում է կազմել քաւէարկութեան առաջարկուած թեկնածուների ընդհանուր ցուցակը, ընդ նմին որոշելով թեկնածուներից իւրաքանչիւրի ստացած ձայների թիւը։ Այն թեկնածուների, որոնք առաջարկուած կրկինն աւելի պակաս ձայնով, քան հինգ ընտրողներից, չեն մնում թեկնածուների ընդհանուր ցուցակը, բայց, սակայն այն անձերից, որոնք իրենք են առաջարկել քաւէարկելու իրենց։

Հաւատարմագիրներ կարող են տալ քաղաքային կանոնադրութեան 24-րդ յօդուածի ծանօթութեան և 25—27 յօդուածների մէջ յիշուած անձերին ա) այն անձերը, որոնք իրաւունք ունին մասնակցելու ընտրութիւններին և խնամակալութեան և հոգաբարձութեան տակ չեն գտնուում, բայց որոնց 25 տարին չի լրացել, բ) իգական սեռի պատկանող անձերը և գ) հայրերն իրենց չրաժանուած որդոցը։ Իսկ որ մի ընտրող, իւր բացակայութեան դէպքում, ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունքը միւսին տայ—այդպիսի բան 1892 թ. քաղաքային կանոնադրութեամբ չի սահմանուած, ուստի և այդ տեսակ հաւատարմագիրներ չեն կարող տրուել։ (755) 3—1

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՌՕՍՍԻԱ“

Բարձրագոյն հաստատուած 1881 թուին

Ս.-Պետերբուրգում, Большая Морская, № 37.

ՀԱՒՆ ԵՒ ՊՂԵՍՏԻ ԴՐՄԳԼՈՒԽ 25.500.000 ՐՈՒԲԼԻ

Ընկերութիւնն ընդունում է՝

ԱՊԱՀՈՎ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այսինքն գրամագլխի և եկամտի ապահովութիւն բնատնիքի համար, կամ ծերութեան ժամանակ, օժիտ աղջկերանց համար, ապրուստի երեխաների համար և այլն. առանձին չահատէս պայմանութեամբ. ապահովագրողները մասնակցում են ընկ. օգտին։

Ած 1-ն յունուարի 1896 թ. «ՌՕՍՍԻԱՅԻ» ընկերը Պիւնը ապահովագրած ունի 35.563 անձ,—91.406,948 րուբլի գումարի։

ԴԻՒՐԱՑՈՑ ԴԷՊՔԵՐԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ինչպէս առանձին անհատների նոյնպէս և հաւաքական անձանց, այն է—գործարաններում ծառայողների, բանուորների և այլն նուազեցրած վճարներով չնորհիւ դիվիդենդի, որը վճարներից գուրս է հաշուում։

ՀՐԴԵՒԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ամեն տեսակ չարժական և անչարժ կալքերի (չինութիւնների, մերձանների, ապրանքի, կահ-կարասիքի և այլն)։

ԱՊՐԱՆՔԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

գետային, ցամաքային և ծովային. նաւերի ապահովագրութիւն

Ապահովագրութիւն ընդունում է Ս.-Պետերբուրգում (Большая Морская, соб. д. № 37.) Թիֆլիսում Սերգիեւսկի փողոց, № 6, և գանազան քաղաքների գործակալութիւններում։

Նոյնպէս կարելի է ստանալ ապահովագրական տոմսակներ դժբախտ դէպքերից, երկաթուղով կամ չոգենաւով ճանապարհորդած ժամանակ, երկաթուղային կայարաններում և ծովամատոյցներում։

(669) 52—32

Дозволено цензурою Тифлисъ 23-го Апрѣля 1897 г. Տպարան Ա. Մելիք-Ջահնազարեանցի Типогр. А. О. Меликъ-Шахназаріанца, Головинскій просп. домъ Рёгер